לב א מיי׳ פי״ט מהל׳ שנת

הכנה טו סנוג נחוץ נ טוש"ע א"ח סי שא סעיף לג ב טוש"ע א"ח סי

הלכה טו סמג לאויו סה

:סעיף ד

לד ג שם סעיף ה: לה ד טוש"ע א"ח סי' ד

לה ד מוש"ע אייח סיי ד סעיף י: לו ה מיי פייט מהלי שנת הלכה יד סמג לאיין סה טוש"ע אייח סיי אל סעיף ז: לו ז ז ה מיי וסמג שם טוש"ע אייח שם סעיף

מוסף תוספות

א. דהוה ס"ל לרב יוסף

א. רוווה ט"ל לרב יוסף דרבי יוחנן ברייתא שמיע ליה אלא. מי׳ הר״ן:

ליה אלא. ח"י הר"ן.

ב. [ד]ברייתא לא קפדא
אלא לנועלן על הסדר
ושלא ינעול פעמים של
ימין ופעמים של שמאל
[ולכן]. ח"י הר"ן. [וע"י
ממר"ם]. גדלכל חד וחד

איכא טעמא. חי' הר"ן. ד. של כתב. רשנ"ח. ה. דליכא משום בית

של כתב. רקנ״ת.
 דליכא משום בית הכסא הואיל ומחופות עור. רקנ״ל. [ועי׳ מנחום לה: כחוד״ה ללו, ועי׳ פנ״ין.

בינו. לענ"ל, Ι. דכתיב
 בהו. לענ"ל, Π. דכתיב
 שעשה אדם קמיע זו
 לשלשה אנשים דנעשה

אדם זה מומחה שריפא

שלשה בני אדם והקמיע

שלשה בני אדם והקמיע מומחה שריפא כתב זה שלשה אנשים, וקשה לפירושו דהא אמרינן לקמן חד קמיע לתלתא

גברי איתמחי קמיע גברא

גברי איתמחי קמיע גברא לא איתמחי, עוד פירש רש"י לשון אחר כגון שריפא רופא זה ג' מיני חלאים בשלשה מיני קמיעין דאז מימחי, גברא

קמיעין דאז מימחי ברא לכל הקמיעין גם לחלאים אחרים מידי דהוה אנגח שור וחמור וגמל דנעשה מועד לכל, ומימחי קמיע כגון שזה הקמיע ריפא חולה אחד ג' פעמים, ולא

נהירא פירושו דאטו אם

הוא בקי בשלשה מיני קמיעין וכי בשביל זה יחשב מומחה גם לקמיעין

אחרים שאינו בקי בהם,

הילכד. מום' הרח"ש. וועי'

מנ"ו]. 10. [ד]אין הקמיע מומחה. מוס' הרל"ט. י. לכל אדם. מוס' הרל"ט.

'א. א. א. א. רבותא טפי נקט. חי' הר"ן. יר לחירונו ר"י. תוס'

א. אלא דמאי

רבותא טפי נקט. מיי ז יב. לפירוש ר״י. הלח״ש. [ועי' מהר מהר״ס, ושנת של יג. בכל מקום. הלח״ש.

 לטיל יט: וש"גן,
 [בככות לט:], ג) [מסי
 ד"א פ"ק, ד) [עירובין לה:
 לו. מנחות לו:], ד) [שם ולקמן סב.], ו) [תוספתא פ"ה], ו) [לעיל ס. במשנה],

קשות ואינו מצטער ביתדות הדרכים

ולא נועלו אלא משום מכה ודיו בזה

לבדו. וללשון רבותיי אי נמי מחכו עלה

דלא חזו למכה לא שליף לה דמצטער

ביתדות הדרכים מחמת המכה: לשום

תענוג עביד. אדם איסטנים ורך

ומכירין מתוך מעשיו שנעל נעלו אחת

שהוא איסטנים וזו מכתה מוכחת עלה

ומבינין שהמכה מונעתו מלנעול ולא

חשדי ליה. ולענין אחוכי נמי לא מחייכי עליה: עשיתו מכה. ורבי יוחנן

סבירא ליה דהנועל סנדלים נועל של

שמאל תחילה ואח"כ של ימין וקס"ד

דהכי קאמר ליה א"כ שאנעול זה שוב

לא אנעול של שמאל אחריו והנני יוצא

ביחיד ועשית את זו של ימין כאילו

היתה בה מכה. אלמא קסבר באותה

שיש בה מכה נועל: ודילמה כר' חייה

סבירא ליה. דאמר באותה שאין בה

מכה נועל והכי האמר ליה א"כ הריני

יולא ביחיד בזו של ימין ועשית את

רגלי של שמחל כחילו יש בה מכה

דאצא ביחיד באותה שאין בה מכה:

ואודא ר' יוחנן. דאמר עשית מכה

דשמעינן מינה דאי הוה נעיל דימין

ברישה תו לה הוה נעיל דשמהל בתריה

לטעמיה דאמר דשמאל חשיבא:

תפילין בשמאל. כדילפינן במנחות (דף לו.) מעל ידכה חי מלא יד כהה

דהיינו שמאל שהיא כהה לענין

תשמיש: הוה הדר ביה. ולא עבדינן

כר׳ יוחנן: אין הלכה. וכרבי יוחנן

בעינן למעבד: יוצה ידי שניהם.

עביד כתרוייהו: וסיים דשמאליה

וקטר. נמצא נעילת ימין קודמת

לשמאל כי מתניתא וקשירת שמאל

לשל ימין כר׳ יוחנן: חולך של שמחל.

דוהו כבודו של ימין. בכולהו גרסינן

של ימין ברישה חוץ מחולץ: לה סימה

כו'. בפרק בתרא דעירובין (ד' נה:)

מייחינן פלוגתייהו בגמרא: דילמא.

שקיל להו מרישה הם בה לפנות

וממטי להו ד' אמות: דמומחה גברא

ומומחה קמיע. שעשה אדם זה קמיע

זו לג׳ אנשים דנעשה אדם זה מומחה

שריפא ג' אנשים והקמיע מומחה

שריפה כתב זה ג' הנשים. ה"נ שכתב

אדם זה ג' מיני קמיעים של ג' מיני

חלאים לג' אנשים היינו איתמחי

גברא בכל קמיעים שיעשה לעולם

ומומחה קמיעה שנעשית ש [קמיע זו]

לג׳ אנשים מחולי זה בין שכתבה רופא

זה בין שכתבה רופה חחר נעשה

הקמיע מומחה: אלא כיון דאיםמחי

גברת. בג' מיני קמיעות לג' בני אדם

אע"ג דלא איתמחי קמיע שלא ריפא

קמיע זה אדם מעולם: מן המומחה.

משמע מחדם מומחה: ולח קתני

בומן שחינו מומחה. דליהוי משמע

דקפיד אמומחה קמיע עצמו. קמיע אינו אלא לשון קשר ודעיקרין

של שרשי סממנין נמי קרויין קמיע: ולא שנכפה. כלומר לא מימא דלא ילא אלא מי שבא עליו החולי כבר פעם אחח: נכפה.

היינו חולי שאדם נופל מחמתו לארץ ומכהו בראשו במוחו

ומפילו: אלא שלא יכפה. שבא ממשפחת נכפין ודואג שלא יכפה:

גליון הש"ם

ת) ושמות יגן, ע) ורש"לן,

תום' ד"ה דילמא מיפסקי וכו' אלא של ראש משום שי"ן, עי מנחות לה ע"ב מוס' ד"ה אלו תפילון:

רבינו חננאל

סוגיא כחייא בר רב דאמר נועל הרגל שאין בה הכאה, כי הרגל שיש בה הכאה המכה מוכחת עליה, ל)דר׳ יוחנן קאי כוותיה, הלא יוחנן קאי כוותיה, הלא תראה כיון שהביא לו רב שמן בר אבא הסנדל של ימין והיה ראוי לו ולהביאו של שמאל. שהדיו [להביא] של שמאל, שהדין לנעול השמאל תחלה, אמר לו עשיתה השמאל מכה ואמרת בדעתך כיון שהשמאל מוכה אין לה נעילת סנדל לפיכך הבאתה לי של ימין. ש״מ דסבר ר׳ יוחנן כי מי שאין עליה מכה היא שיש בה נעילת סנדל, ומי שיש בה מכה היא נשארת יחיפה. ואזדא רי יותנן לטעמיה דאמר כתפילין מהתפילין בשמאל אף מנעל בשמאל ואסקא רב אשי דומנין חזינא לרב תחילה ואח"כ של שמאל תחילה ואח"כ של ימין, ימין תחילה ואח"כ של שמאל ולא קפיד. וקיי"ל בוותי, דוב אשי דהוא בתא. ולא בתפילין ואם בעא בתו חינה חטת. ר' יוחנז לטעמיה דאמר בתרא. ולא בתפילין ואם יצא אינו חייב חטאת. אסיקנא לישנא בתרא אמר רב ספרא לא תימא מתניתין דקתני אם יצא אינו חייב חטאת אליבא דמאן דאמר שבת זמן תפילין הוא, אלא אפילו למ״ד שבת לאו זמן תפילין הוא חיוב לאו זמן תפילין הוא חיוב חטאת ליכא, מ״ט דרך מלבוש עבידן, והוצאה דרך מלבוש אינו חייב ומפורש מלבוש אינו והיב ומפודש בפרק אחרון דעירובין. ולא בקמיע בזמן שאינו מן המומחה. אוקמה רב פפא אי איתמחי גברא אע"ג דלא איתמחי קמיעא, שרי למיפק ביה בשבת. ורייק ממתניתין דקתני בזמן שאינו מן המומחה ולא קתני בזמן שאינו (מן המומחה) [מומחה] הקמיע עצמו.

ל) נראה מזה דרבינו היי לו ג'י אחרת בסוגיא דר"י ע"כ ס"ל כחייא בר רב ול"ע.

הא יש ברגלו מכה. איכא למידק דנפיק ביחיד והשתא בעי תלמודא דעבר הבי עבד. פירוש^א דברייתא לא פליגא ארבי יוחנן ולא ר׳ בהי מרגליו נפיק: סנדל לשם לער עביד. שלא ינגף ביתדות הדרכים וילטער הילכך כשרואין אותו לולע ויודעין שיש ברגליו מכה אין חושדין

בהן יד ובהן רגל וכן לענין חלילה יכול לנעול של שמאל תחילה

אותו שטוען את השני בידו אלא מכירין בו לפי מעשיו שפרסותיו ברייתא נמי קמ"ל דאע"ג דשמאל חשובה לתפילין יכול לנעול של ימין הא יש ברגלו מכה נפיק בהי מינייהו נפיק אמר רב הונא באותה שיש בה מכה אלמא קסבר סגדל לשום צער עביד וחייא בר רב אמר אבאותה שאין בה מכה אלמא קסבר לשום תענוג עביד וזו שיש בה מכה מכתה מוכחת עליה ואף רבי יוחנן סבר לה להא דרב הונא דאמר ליה ר' יוחנן לרב שמן בר אבא הב לי מסנאי יהב ליה דימין אמר עשיתו מכה ודילמא כחייא בר רב מ"ל והכי קאמר עשית של שמאל מכה ואזרא רבי יוחנן למעמיה דאמר ר' יוחגן כתפילין כך מגעלין מה תפילין בשמאל אף מגעלין בשמאל מיתיבי כשהוא נועל נועל של ימין ואחר כד נועל של שמאל אמר רב יוסף השתא דתניא הכי ואמר רבי יוחגן הכי דעבד הכי עבד ודעבד הכי עבד אמר ליה אביי דילמא רבי יוחנן הא מתני' שלא הוה שמיע ליה ואי הוה שמיע ליה הוה הדר ביה ואי גמי שמיע ליה וקסבר אין הלכה כאותה משנה יאמר רב נחמן בר יצחק ירא שמים יוצא ידי שתיהן ומנו מר בריה דרבנא יהיכי עביד סיים דימיניה ולא קמר וסיים דשמאליה וקמר והדר קמר דימיניה אמר רב אשי חזינא לרב כהנא דלא קפיד תנו רבנן יוכשהוא נועל נועל של ימין ואחר כך נועל של שמאל יכשהוא חולץ חולץ של שמאל ואָח״כ חולץ של ימין יכשהוא רוחץ רוחץ של ימין ואח"כ רוחץ של שמאל כשהוא סך סך של ימין ואח"כ של שמאל והרוצה לפוך כל גופו פך ראשו תחילה מפני שהוא מלך על כל איבריו: "ולא בתפילין: אמר רב ספרא לא תימא אליבא דמ"ד "שבת לאו זמן תפילין הוא אלא אפילו למ"ד שבת זמן תפילין הוא לא יצא דילמא אתי לאיתויי ברה"ר ואיכא דמתני לה אסיפא ואם יצא אינו חייב חטאת אמר רב ספרא לא תימא אליבא דמ"ד ∘שבת זמן תפילין הוא אלא אפילו למ"ד שבת לאו זמן תפילין הוא אינו חייב חמאת מ"מ דרך מלבוש עבידא: יולא בקמיע בזמן שאינו מן המומחה: אמר רב פפא ילא תימא עד דמומחה גברא ומומחה קמיע אלא כיון דמומחה גברא אף על גב דלא מומחה קמיע דיקא גמי דקתני ולא בקמיע בזמן שאינו מן המומחה ולא קתני

בזמן שאינו מומחה ש"מ: "ת"ר יאיזהו קמיע מומחה כל שריפא ושנה ושלש אחד קמיע של כתב ואחד קמיע של עיקרין אחד חולה שיש בו סכנה ואחר חולה שאין בו

יוחנן על רב שמן שנתן לו של ימין כיון דיכול לנעול איזה שירצה תחילה ונראה לר"י דה"פ דעבד הכי עבדב מי שרונה לחבב של שמאל משום מלות תפילין הרשות בידו ומי שרולה לחבב של ימין יותר משום חשיבות של ימין הרשות בידוג ורבי יוחנן היה דרכו לחבב כל שעה של שמאל יותר ורב שמן בר אבא (לא) היה יודע מנהגו:

מחילה וא"ת א"כ אמאי הקפיד רבי

יוחנן אברייתא וה"פ כתפילין אע"ג דימין חשובה לענין

וםיים דשמאליה וקטר. אומר ריב״א דדוקא לענין קשירה הוא דחשיבא של שמאל טפי משום דחשיבות תפילין הוא בקשירה אבל איפכא לא ולהאי טעמא יש לנעול של ימין תחלה במנעלים שחין בהן קשירה: דילמא מיפסקי ואתי לאתויינהו ד' אמות ברה"ר. קשה לר"י דאפילו לא חיישינן דילמא מיפסקו אסור משום דזימנין דאינטריך לבה"כ ואמי לאמויינהו ד"ח ברה"ר דהכי חמר לקמן גבי קמיעד ומתוך פי׳ הקונטרס משמע דלא גרס דילמא מיפסקו ופי׳ דילמא שקיל להו מרחשו חם בח ליפנות והקדוש מקורבי"ל אומר דגרסינן לה שפיר ואינטריך טעמא דמיפסקו לתפילין של יד דאין לריך לחלוץ כשלריך פלבה"כה אלא של ראשו משום שי״ן: עד דמימחי גברא ומימחי קמיע. הנרחה לר״י שחם כתב לחש אחד בשלש איגרות וריפאו שלשתן ג' בני אדם כל אחד אדם אחד היינו מומחי גברי וכאשר רפאו שלשתן אדם אחד בעיא היא בסמוך אי מימחי גברא או לא ודוקא לאותו לחש הוא מומחה אבל לשאר לחשים לא ודוקא שכתבם הוא אבל אחר לא" ואם כל אחת מאיגרות ריפא שלש פעמים אפילו אדם אחד מומחות שלשתן" ואין הלחש מומחה כל מקום שהוא אלא דווקא איגרת לבדה שהומחת והיינו מומחה גברא ומומחה קמיע שקמיע זה הומחה שריפא שלש פעמים וכתבו אדם מומחה שכתב שלשה קמיעין והועילו שלשתן: אע"ג דלא מימחי קמיע. נראה דכל שכן מימחי קמיע ולא

גברא שהמחאת קמיע עדיפא מהמחחת הרופה כדמוכח לקמן דבהמחאת קמיע פשיטא ליה דאיתמחי אפילו בחד גברא ובאיתמחי גברא מספקא ליה אי איתמחי בתלת קמיע לחד גברא אי לאיא:

אע"ג דלא מימחי קמיע. קשה לרשב״ה יבהיכי משכחת לה דאתמחי גברא ולא קמיע כיון שהאיש מומחה לכתוב לחש זה"ג א"כ אגרת זו שכתב ודאי תועיל ואומר ר"י דנ"מ

שאם אבד מחאתו שכתב ג' קמיעים ולא הועילו אם הומחה הקמיע מועיל אפילו אבד אדם מחאמו: ולא קתני בזמן שאינו מומחה. קשה לרשב״א דילמא לעולם בעינן תרוייהו ואי הוה תני הכי הוה משמע מומחה קמיע ולא גברא וי"ל דאינו מומחה משמע שפיר בין אגברא בין אקמיע דהא לקמן תניא איזהו קמיע מומחה כו' ומוקמינן לה לאמחויי גברא:

רב נסים גאוו

אמר רב ספרא לא תימא אליכא דמאן דאמר שבת משתכח פיקו דילה במסכת עירובין בפרק המוצא תפילין (דף צו) דתניא ושמרת את החקה הזאת למועדה, מימים ימימה ימים ולא לילות, מימים ולא כל הימים פרט לשבתות ולימים טובים דברי ר' יוסי הגלילי. ור' עקיבא כר' יוסי הגלילי סבירא ליה דאמר שבת לאו זמן תפילין היא, כמו שאמרה הברייתא דתניא ר' עקיבא אומר יכול יניח אדם תפילין בשבתות וימים טובים, ת״ל והיה לך לאות על ידך מי שצריכין אות יצאו שבתות וימים תנא דקסבר שבת (לאו) זמן תפיליז. ונשאו ונתנו בדבר

לפיר ותפאר ותחו בדבר המרכז ובחבר בדשקיים כי הוא המוצא תפילין מכניסן זוג זוג אחד אישה וא בדשקיים כי הוא במרכז בסיפא אלא האי תנא הוא דתניא המוצא תפילין מכניסן זוג זוג אחד אישה בוי, עד כאן לא פליגי אלא בחדשות ובישנות אבל באשה לא פליגי דקסברי תפילין מצות עשה שלא הזמן גרמא הוא ונשים הי מאיר ורי הודה סברי שבת ומן תפילין היא. ועל דעת מי שסבר שבת לאו זמן תפילין היא הויא לה מצות עשה שהזמן גרמא לפי שהיא נוהגת בחול בלבר, ואלו שחייבו הנשים בה סברו כי חובתה נוהגת בכל עת ואינה מיוחדת בזמן ידוע. בפ׳ האשה נקנית (קדושין לה) אמרו מאן שמעת ליה דאמר תפילין מצות עשה שלא הזמן גרמה ר׳ מאיר היא. ואמרו עוד ולר׳ יהודה דאמר ב׳ כתובין הבאין כאחד מלמדין ותפילין מצות עשה שלא הזמן גרמה אף] במס׳ דמנחות בפ׳ הקומץ את המנחה (יו). ואשכחנן (וראה זה עשה שלא הזמן גרמא, מאי איכא למימר. וזה הברייתא דפליגו בה ר׳ יוסי הגלילי ור׳ עקיבא עם הברייתא בתראה דהיא דברי ר׳ עקיבא אשכחנן (נ״א: תמצאם אף) במס׳ דמנחות בפ׳ הקומץ את המנחה (יו). ואשכחנן (וראה זה תמצא] עוד בגמ' דלא תצא אשה במחט נקובה ולפמו 20. אקשייה אביי לרב יוסף מדברי הברייתא. ואותביה רב יוסף התם קסבר ר"מ לילה זמז תפיליז ושבת זמז תפיליז.

סכנה לא שנכפה אלא שלא יכפה וקושר

ומתיר אפילו ברה"ר ובלבד שלא יקשרנו

בשיר